

Ἑλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
Ἀριθμ. φύλλου 35 16 Ἀπριλίου 2000

Υψηλός δείκτης δημοτικότητας

Σφύζει ἀπό κίνηση τό παζάρι τῆς δημοτικότητας. Πολιτευτές, ἀρχιεπίσκοποι, ἡθοποιοί, τραγουδιστές, βαρῶνοι τοῦ πλούτου, συνωστίζονται στή φωτεινὴ δέσμη τῆς κάμερας, γιὰ νά φωτογραφηθοῦν, νά προβληθοῦν στό γυαλί καὶ νά ἀνεβάσουν τὸ δείκτη τῆς δημοτικότητάς τους.

Στά μυστικὰ τῆς τέχνης τῆς δημοτικότητας δέ θά μπεῖ κανένας ἀπὸ τοὺς κοινούς θνητούς. Μήτε θά μάθει τὸ ὕλικό καὶ τὸ ἠθικό κόστος τῆς δημόσιας προβολῆς. Δέ θά τὰ δεῖ νά δημοσιεύονται. Δέ θά διαβάσει μέ τὰ μάτια του τὰ ἔξοδα σέ χρήμα. Μήτε θά ψηλαφήσει τίς ὑπογραφές τῶν συναλλαγματικῶν, πού δίνονται ἢ ἐκβιάζονται στοὺς σκοτεινοὺς θαλάμους τῆς διαπλοκῆς. Δέ θά σταθεῖ θεατὴς καὶ μάρτυρας στά σπρωξιμάτα, γιὰ τὸ προσπέρασμα στὴν κούρσα τῆς πρωτιᾶς. Καὶ στά διαγκωνίσματα, πού ἀνταλλάσσονται πρὶν τὴν κατάληψη τῶν πρώτων θέσεων στό βᾶθρο τῆς ἐγκόσμιας δόξας.

Σὐλοὺς αὐτοὺς, πού διαγωνίζονται καὶ διαγκωνίζονται γιὰ τὴν ἐπίτευξη ὑψηλοῦ δείκτη δημοτικότητας, ἀντιπαρατάσσουμε ἓνα ξέσπασμα ψυχῆς. Τὸ ποίημα τοῦ ἀξέχαστου ποιητῆ Στέφανου Μπολέτση. Εἶναι κατάθεση στεφάνου θαυμασμοῦ καὶ κατάφαση καρδιᾶς στὴν ἡρωίδα μιᾶς ἄλλης δημοτικότητας, πού εὐφραίνει τοὺς οὐρανοὺς.

Μήν πῆς πῶς δέν ὑπάρχουν ἅγιοι στούς καιρούς μας,
Γνωρίζω μιάν ἁγία, τήν ἁγία Πέρσα.
Ποιός ἔχει ἀκουστά τ' ὄνομα τοῦτο, Πέρσα;

Τῶν ἐλαχίστων ἐλαχίστη δέν μνημονεύεται ἀπό κανένα-
πουθενά.

Μιά ταπεινή παραδουλεύτρα εἶναι ἡ Πέρσα,
πού λιώνει σέ μιὰ σκάφη,
πενῆντα τόσα χρόνια τώρα σέ μιὰ σκάφη.
Κι' εἶναι τά χέρια της σάν κούρβουλα,
μαῦρα γεμάτα ρόζους-χέρια ξερά.

Πενῆντα τόσα χρόνια πλύστρα.
Πενῆντα τόσα χρόνια σ' ἓνα στίβο ἀθλημάτων:
παθημάτων, μαρτυρίων.

*Αὐ δέ σκαφτῇ ἡ καρδιά σου, λέει ἡ Πέρσα, πέτρα μένει.
*Αὐ ἡ καρδιά δέν ζυμωθῇ στόν πόνο,
ἄν στή φωτιά τοῦ κόσμου τούτου δέν ψηθῇ
ἄρτος δέ γίνεται.

Καί τότε πῶς στήν πείνα τοῦ πλησίον μιὰ μπουκιά καρδιά
θά δώσης;
Κι' ἄν ὁ ἰδρώς τῆς ἀγωνίας, ὡς θρόμβοι αἵματος,
στό μέτωπό σου δέν φανῇ, οἶνος δέν γίνεται.
Καί πῶς λοιπόν, στές φορτωμένες μέ πληγές καρδιές
θά σκύψης νά τές βαλσαμώσης;

Μήν πῆς πῶς δέν ὑπάρχουν ἅγιοι στούς καιρούς μας.
Γνωρίζω μιάν ἁγία, τήν ἁγία Πέρσα.

Τό ὕφος τοῦ μπαλκονιοῦ

Ο Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος προβάλλει ὕφος ἡγεμονικό. Ναπολεόντιο. Θύει καί ἀπολύει. Μέ νοτροπία ἀπολυτοποιημένης ἐξουσίας. Καί μέ «Παπική» αὐθεντία.

Στή νοοτροπία καί στό ρυθμό αὐτῆς τῆς ἐξουσιαστικῆς ἀλαζονίας, θεώρησε δικαίωμά του τήν «ἄνευ ἀπολογίας» καθολική καταδίκη καί τόν πανελλήνιο διασυρμό ὅλων τῶν ἱεροκηρύκων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Πρίν ἀνοίξει μαζί τους διάλογο. Πρίν ἀφουγκραστεῖ τά παράπονά τους καί τίς ἀγωνίες τους. Τούς ἔστησε «πρό ἔξι θημάτων». Καί τούς πυροβόλησε «ἐν ψυχρῷ».

Ὁ ἴδιος τούς εἶχε καλέσει σέ μονοήμερο συνέδριο τόν περασμένο Φεβρουάριο. Γιά νά τούς ἐνημερώσει καί νά τούς μετεκπαιδεύσει. Ἄν εἶναι δυνατό νά γίνει ἐνημέρωση καί μετεκπαίδευση μέσα σέ μιά μέρα! Ἄν μποροῦν νά παρουσιαστοῦν καί νά ἀναλυθοῦν, κατά τίς λίγες διαθέσιμες ὥρες, ὅλα τά σχήματα, πού συνθέτουν τό σκηνικό τῆς ἐπικαιρότητας. Καί ἂν ἀντέχουν σέ τέτοιο σφίξιμο καί σέ τέτοια ἀπλούστευση τά προβλήματα, πού ἀντιμετωπίζουν οἱ ἐξαγγελεῖς τοῦ Εὐαγγελικοῦ μηνύματος, καθὼς ἔρχονται σέ ἐπαφή καί σέ ἀντιπαράθεση μέ τόν πολυσύνθετο κόσμο τῆς ἀθείας! Ἀλλά πρίν ἀκόμα χυθοῦν στήν τράπεζα τῶν συζητήσεων καί τοῦ προβλη-

ματισμοῦ τά ποικίλα ἐρωτήματα, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἀπό τοῦ ὕψηλοῦ βάθρου τῆς ὑπεροχῆς του καί ἀπό τή θέση τῆς ἰσχύος του, τράβηξε τή σκανδάλη καί πυροβόλησε ὅλους τοὺς σεμνοὺς καί ἡρωϊκοὺς ἐργάτες τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀμπελῶνος. Ἀπὸ τόν πρῶτο ἴσαμε τόν τελευταῖο. Ἀπὸ τόν γηραιότερο ἴσαμε τό νεώτερο. Ἀπὸ τόν πιστότερο καί ἱκανότερο ἴσαμε τόν ἄπειρο ἢ τόν ὀκνηρότερο. Ὅλους τοὺς ἔβαλε στό ἴδιο τσουβάλι. Ὅλους τοὺς χαρακτήρισε «λαπάδες». Ὅλους τοὺς ἔκρινε ξεπερασμένους. Γραμμόφωνα, πού ἐπαναλαμβάνουν ἀδιάκοπα τά «χιλιοειπωμένα». Δέν παρέλειψε, μέ τό μυδραλιοβόλο τοῦ λόγου του, νά γαζώσει καί τοὺς Μητροπολίτες. Ὅλους. Χωρίς νά ἐξαιρέσει ἔστω καί ἓνα. Χωρίς νά μνημονεύσει, ἔστω ἐνδεικτικά, κάποιον, πού νά ξεπερνάει τή στάθμη τῆς ἀπαξιωμένης ἀνικανότητας στήν ἐκφορά τοῦ σωστικοῦ Εὐαγγελικοῦ μηνύματος. Καί ἄφησε στό βάθρο τῆς ὑπεροχῆς, στό θρόνο τῆς καταξίωσης καί, φυσικά, τῆς προβολῆς, μόνο τόν ἑαυτὸ του. Αὐτός εἶναι ὁ ἓνας καί μοναδικός, πού ἐξαγγέλλει μέ πιστότητα, ἀλλά καί μέ σύγχρονη ἐπένδυση ὕφους καί διαλεκτικῆς τήν ἀλήθεια τῆς θεϊκῆς διδαχῆς. Αὐτός συγκλονίζει τίς συνειδήσεις καί συνταράσσει τήν κατεστημένη φαυλότητα.

Εἶπε ἡ μακαριότητά του: «Σὰς θέ-

λουμε μέ παρρησία. Ίεροκήρυκες *ὄχι* λαπάδες καὶ *ὄχι* τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, οἱ ὅποιοι λένε τὰ τετριμμένα, τὰ ὅποια τὰ ἔχουμε ἀκούσει πεντακόσιες χιλιάδες φορές... Πρέπει νά ἐγκαταλείψουμε αὐτὴν τὴν τακτική, ἡ ὁποία μᾶς βολεῦει τὶς περισσότερες φορές, αὐτό τό ἤρεμο ποταμάκι, τό ὁποῖο ὅμως περνάει ἀπαρατήρητο. Πρέπει ἐπιτέλους ἡ Ἐκκλησία νά κάνει αἰσθητὴ τὴν παρουσία καὶ τὴν μαρτυρία της μέσα στὸν κόσμο, καὶ αὐτό δέν γίνεται μόνο μέ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο».

Ὁμοβροντία οἱ βολές τοῦ προκαθημένου, δέν ἄφησαν κανένα ἐκκλησιαστικό λειτουργό ὀρθιο στὸν ἱερό ἄμβωνα. Ἀλλά, ταυτόχρονα, ἔστησαν καὶ τό τρόπαιο τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς ὑπεραξίας.

Δέ θά κρίνουμε τὴν ἡθική βαρύτητα τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν πικρόχολων χαρακτηρισμῶν. Οἱ κληρικοί, πού δέχτηκαν τὴν ὁμοβροντία ἀνταλλάσσουν, ἔστω καὶ φοβισμένα, τὶς ψυχικὲς ἀντιδράσεις τους. Καὶ τό ἐκκλησιαστικό πλήρωμα ζυγίζει τὶς μεγαλόστομες ἐξαγγελίες καὶ προσμετράει τό τίμημα. Ἡ πρόκληση, ὅμως, πού γίνεται μέ τό στήσιμο τῆς χρυσοῦς εἰκόνας (τύπου Ναβουχοδονόσορ), τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ὑποδείγματος κηρυκτικοῦ λόγου σέ μοναδικό στίγμα ἀναγνωρισμένης ὑπεραξίας καὶ σέ ἀδιαμφισβήτητο κανόνα ἐκσυγχρονισμένης ἐκκλησιαστικῆς ρητορικῆς τέχνης, εἶναι ἰσχυρή. Καὶ μᾶς κεντρίζει νά βάλουμε στὴ ζυγαριά τῆς κριτικῆς *ὄχι* τὴν ἐπαρση, ἀλλὰ τό παράγωγο τῆς ἐπάρσεως. Τό κήρυγμα τοῦ προκαθημένου. Καὶ νά τό ζυγίσουμε μέ ἀκρίβεια.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος

ἔχει ἀποκτήσει μιὰ ἄνεση στό χειρισμό τοῦ προφορικοῦ λόγου. Ἀλλά, αὐτό, πού μπορεῖ νά προσμετρηθεῖ ὡς κέρδος μόχθου ἢ νά θεωρηθεῖ ὡς φυσικό χάρισμα, ὑποβαθμίζεται στὴν περίπτωσί του σέ καταλυτικό μειονέκτημα. Καὶ τοῦτο, γιατί, ἀναπαυμένος στὴν ἱκανότητά του αὐτῇ, δέν κάθεται νά δουλέψει καὶ νά προετοιμαστεῖ πρὶν ἀνεβεῖ τὰ σκαλοπάτια τοῦ θρόνου γιὰ νά ἀρθρώσει τό λόγο τῆς διδασχῆς. Ἴσως νά πιστεύει, πὼς εἶναι ἱκανότατος στὴν τέχνη τοῦ αὐτοσχεδιασμοῦ. Ἴσως νά ἀναπαύεται στό θησαύρισμα τῆς πείρας του. Ἴσως νά θεωρεῖ, πὼς, ἔχοντας στίς ἀποσκευές του τὰ κηρυκτικά σκαριφήματα τῆς πολυχρόνιας θητείας του στὸν ἄμβωνα καὶ τὶς κριτικές ἢ ἐπικριτικές ψηλαφήσεις τῶν ποικίλων καρκινωμάτων τοῦ σύγχρονου πολιτιστικοῦ εἰδώλου, θρῖσκεται σέ καταξιωμένη πρωτοπορεία καὶ μπορεῖ νά διαλέγεται μέ παρρησία καὶ ἄνεση πρὸς κάθε κατεύθυνσι. Τό ἀναμφισβήτητο, ὅμως, γεγονός εἶναι ὅτι αὐτοσχεδιάζει. Καὶ αὐτό εἶναι ἐμφανέστατο. Τό κήρυγμά του εἶναι ρηχό, τεχνητὰ ρητορικό καὶ, περισσότερο, βερμπαλιστικό. Δέν προσφέρει στό σύγχρονο ἄνθρωπο τὴ γόνιμη Θεολογία. Δέ σκάβει τό βαθύ μεταλλεῖο τῶν Βιβλικῶν ἀληθειῶν. Βηματίζει θριαμβικά(!) στὴν ἐπιφάνεια. Στά «χιλιοειπωμένα». Καὶ ἐπαναλαμβάνει σταθερά τὸν ἑαυτό του. Δείχνει νά κλωσάει πάντοτε πάνω στίς ἴδιες κηρυκτικὲς θέσεις. Σάν νά ἀντιγράφει ἱεροκήρυκες μέσης μορφώσεως καὶ ἀποδόσεως τοῦ περασμένου αἰῶνα. Καὶ, καθὼς σύρει παντοῦ καὶ πάντοτε τὶς κάμερες τῆς τηλεοράσεως καὶ τὰ ραδιοφωνικά μικρόφωνα, ἡ φτώχεια τοῦ κηρυκτικοῦ ρεπερτορίου

του γίνεται εμφανέστατη. Πολλοί άνθρωποι, πού τόν παρακολουθούν και τόν άκούν άναπαυμένοι στην πολυθρόνα του σαλονιού τους, έτοιμοι νά εκφέρουν τή σοβαρή κριτική τους ή τό σκωπτικό σχολιασμό τους, τόν παρακολουθούν νά γυροφέρνει στό μαγκανοπήγαδο τών ίδιων ιδεών και τών τυποποιημένων ρητορικών σχημάτων. Άν κάθε φορά μιλούσε σέ άλλη περιοχή και άν δέν άναμεταδιδóταν ή όμιλία του άπό τά ραδιόφωνα και άπό τίς τηλεοράσεις, οί ένορίτες τών διαφόρων εκκλησιών θά διατηρούσαν τά άκούσματα ως άποκλειστικά διδακτικά δωρήματα στή δική τους λατρευτική σύναξη. Τώρα, όμως, πού έχουν τήν εύχέρεια νά άκούσουν τόν άρχιεπισκοπικό λόγο και τήν επόμενη και τή μεθεπόμενη μέρα, διαπιστώνουν πολύ σύντομα και σημειώνουν τήν ταυτολογία και τή ρηχότητα.

Ό Άρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος δέ δουλεύει τό κήρυγμά του. Δέ σκάβει προσεκτικά και προσωπικά στά νοήματα τής ιερής Άποκαλύψεως. Δέν έμβαθύνει στό μεταλλείο του θεολογικού πλούτου. Δέ ζυμώνει τό στοχασμό του και τή συμπεριφορά του μέ τήν εμπειρία τών αγίων. Γι' αυτό και συχνά θρίσκει άνακόλουθος. Έλέγχεται άλλα νά λέει, άλλα νά πιστεύει και άλλα νά πράττει.

Καταφέρεται έναντίον του πλούτου. Και αυτός εμφανίζεται νά διακατέχεται άπό τό σύνδρομο τής χλιδής. Καυτηριάζει τά σκάνδαλα του κοινωνικού χώρου. Και αυτός, μέ άνακρινώσεις και μέ παρασκηνακές μεθοδεύσεις, καλύπτει τούς σκανδαλοποιούς, πού διακινούνται άνενόχλητοι

στήν εκκλησιαστική αύλή και βεβλώνουν τό άγιο Θυσιαστήριο. Έπικρίνει τήν κοινωνική άδικία. Και αυτός διακινεί τήν άδικη και άντικανονική και παράνομη έξόντωση τών συνιερουργών του, πού τούς θεωρεί αντιπάλους του και άπρόθυμους στην προσκύνηση του ειδώλου του. Στήνει δημόσιο κατηγορητήριο έναντίον τών ιερέων, χωρίς νά διακρίνει τούς έντιμους άπό τούς άνέντιμους. Και έπιστρατεύει στό προσωπικό του έπιτελείο όλους εκείνους, πού τούς γνωρίζει ή εύρύτερη εκκλησιαστική οικογένεια ως «σπίλους» και «μώμους» (Β' Πέτρ. θ' 13).

Αυτή ή άσυμφωνία και άσυμμετρία μεταξύ λόγων και πράξεων, κύριο χαρακτηριστικό τής άρχιεπισκοπικής παρουσίας και δραστηριότητας, κάνει τό λόγο του άναποτελεσματικό και, άπλως, δημοκοπικό. Λάμπει ως θερμαλιστικό πυροτέχνημα. Άλλά δέ θερμαίνει τίς παγωμένες καρδιές. Συνεγείρει σέ χειροκρότημα. Άλλά δέν συγκλονίζει τίς συνειδήσεις και δέν τίς οδηγεί σέ μετάνοια. Δημιουργεί κίνημα όπαδών. Άλλά δέν οίκοδομεί Έκκλησία Θεού Ζώντος.

Γι' αυτούς, πού έχουν κάποια εμπειρία κηρυκτική και κάποια κοινωνία μέ τά θησαυρίσματα τών Πατέρων, ή έκτροπή του άρχιεπισκοπικού λόγου είναι στό μετέχμιο τής εκκοσμικεύσεως και του λαϊκισμού. Ίσως ό Μακαριώτατος όμιλητής νά θεωρεί, πώς τό εκκλησιαστικό κήρυγμα, άν δέν άποκτήσει ύφος πολιτικού μπαλκονιού και άν δέν επεκταθεί σέ άτάκες λαϊκισμού και έντυπωσιασμού, πού ξυπνούν τή λαϊκή άγανάκτηση και συνεγείρουν σέ χειροκρότημα του όμιλητή, δέν καταξι-

ώνεται και δέν ἐμφανίζεται ἐκσυγχρονισμένο. Γι' αὐτό και ἐκτρέπεται σέ κραυγές και σέ τσιρίσματα, πού τά ἀπαθανατίζουν οἱ δημοσιογράφοι μέ τίς κάμερές τους και τά διοχετεύουν στά ταμπλώ τῆς γελοιογραφίας. Καί, φορτισμένος ὁ ἴδιος, ρίχνει τήν κύρια δύναμη τῶν λεκτικῶν πυρῶν του στίς λίγες χτυπητές φράσεις, πού φορτίζουν τό λαϊκό αἶσθημα. Μέσα στούς Ναούς και κατά τίς στιγμές, πού ἤχει τό ἐπιτακτικό πρόσταγμα *«πᾶσαν τήν βιοτικήν ἀποθώμεθα μέριμναν»*, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀποπροσανατολίζει τά ἐκκλησιάσματα και τά ἐπαναφέρει στίς ἀγωνίες και στίς τριβές και στίς ἐμπάθειες τῆς καθημερινότητος. Ἀποβάλλει τήν ἰλαρότητα τῆς πατρικῆς ἀποστολῆς του, φοράει τή μάσκα τοῦ σκληροῦ, πολιτικοῦ ρήτορα ἢ τό στηλιτευτικό ὕφος τοῦ μέσου δημοσιογράφου και ἀρχίζει νά καταφέρεται, ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, ἐναντίον πάντων. Τή μιά στηλιτεύει, μέ οὐρανομήκεις κραυγές, τή δημόσια διοίκηση. Τήν ἄλλη, ἀπό τό βάθρο τῆς ὑπεροχῆς του, τά φακελλάκια τῶν γιατρῶν. Τήν τρίτη, ὡς δημόσιος τιμητής, τοὺς γραικύλους. Τήν τέταρτη, μέ ὕφος ὀργῆς, τοὺς δημοσιογράφους, πού τόν περνοῦν ἀπό τό κόσκινο τῆς κριτικῆς τους. Καί ποτέ τοὺς παράγοντες τῆς Ἐκκλησίας. Ποτέ τοὺς δεσποτάδες, πού περιφέρουν ἀκόμα και στήν Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν τίς Λοῦλες τους. Ποτέ τοὺς «κραγμένους» κληρικούς. Ποτέ τοὺς διαχειριστές τοῦ ὀβολοῦ τῆς χήρας, πού κάνουν ριφιφί στά ἐκκλησιαστικά ταμεῖα. Ὁ λόγος του εἶναι πάντοτε ἐπικριτικός πρὸς τοὺς ἔξω. Καί ποτέ ἐξομολογητικός. Οἱ βολές του στρέφονται πάντοτε στίς ὁμάδες, πού δια-

κινοῦνται ἔξω ἀπό τόν κύκλο τῆς δικῆς του ἀρμοδιότητος. Καί ποτέ στά περιβάλλοντα, πού τόν κυκλώνουν και πού συναπαρτίζουν τήν ἡγετική ὁμάδα τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτή ἡ ἐξωστρέφεια ἔχει τήν ἐντελέχειά της. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐξοφλάει-ἢ πιστεύει πῶς ἐξοφλάει-τό χρέος του μέ τήν κριτική του. Ἀπό κεῖ και πέρα, ἀφήνει νά δουλεύει στίς ψυχές τῶν ἀκροατῶν του ἡ ἱκανοποίησι, πῶς ὁ προκαθήμενος μιλάει και φωνάζει. Καί νά διογκώνεται ἡ ἀγανάκτηση ἐναντίον ὅλων τῶν ἄλλων κοινωνικῶν παραγόντων, πού δέν κάνουν τίποτα γιά τήν ἀντιμετώπιση και τή θεραπεία τῶν κακῶν. Ἀλλά δέ βάζει τό δάχτυλο στίς πληγές τῆς Ἐκκλησίας. Δέν τίς ἐμφανίζει μέ τόν κηρυκτικό του λόγο. Καί δέν τίς σκαλίζει. Γιατί ξέρει, πῶς θά τοῦ ζητηθοῦν εὐθύνες. Ὁ λαός θά ἀπαιτήσει τήν ἄμεση ἀντιμετώπιση τῆς ἐκκλησιαστικῆς διαφθορᾶς. Τήν καταδίκη τῶν ἐνόχων. Καί τή στελέχωση τῆς Ἐκκλησίας μέ τοὺς ἀριστοὺς.

Αὐτό τό εἶδος τοῦ Χριστοδουλικοῦ λόγου βρίσκεται σέ πλήρη ἀποσύνδεση ἀπό τήν Πατερική παράδοση. Καί συγγενεύει και μάλιστα σέ πρῶτο βαθμό, μέ τόν πολιτικό λόγο. Μέ τίς δημηγορίες τῶν πολιτευτῶν μέσα και ἔξω ἀπό τή Βουλή. Πού δέ στοχεύουν στή θεραπεία τῶν κοινωνικῶν πληγῶν, ἀλλά ἀποθλέπουν στήν πρόκληση ἐντυπώσεων. Πού μαγνητίζουν, ἐξάπτουν και ἀποσποῦν τή λαϊκή ἐπικρότηση. Καί ἀνεβάζουν τό δείκτη τῆς δημοτικότητος. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος-ὅμοια μέ τόν πολιτευτή-πρὶν ἐπισκεφτεῖ μιά περιοχή, ἀναζητάει τό κοινωνικό ἢ πολιτιστικό πρόβλημα, πού διακατέχει τή μάζα. Καί, στή

ροή του ἐκκλησιαστικοῦ λόγου του, πετάει καί τήν πυροδοτημένη φωτοβολίδα του. Γιά νά ἐντυπωσιάσει. Γιά νά ἐνθουσιάσει. Γιά νά συγκινήσει. Γιά νά προκαλέσει χειροκρότημα. Γιά νά βγεῖ εἰδησι στίς τηλεοπτικές ὁθόνες καί στίς ἐφημερίδες. Καί νά διογκωθεῖ τό ρεῦμα.

Δέν εἶναι τυχαῖο, οὔτε ἀνεξήγητο, τό γεγονός, ὅτι οἱ πολιτικοί παράγοντες τοῦ τόπου ἐξεγέρθηκαν ἐναντίον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί τόν κατηγόρησαν γιά εἰσβολή στά δικά τους χωράφια. Τό φαινόμενο τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν πολιτικῶν στίς λεκτικές κορώνες του δέν ἐπιδέχεται τήν ἐρμηνεία, πώς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔκοψε ἄξιμούδιο πρὸς τά ἔδρανα τῆς Βουλῆς ἢ πρὸς ὁποιαδήποτε ἄλλη κοσμική ἐπαλξη. Μιά τέτοια φιλοδοξία θά ἦταν καθαρῇ πνευματική καί ἀρχιερατική αὐτοκτονία. Ὅμως, ὁ καθένας διακρίνει, πώς στήν ἀντιπαράθεση αὐτή ὑπάρχει ἓνα πραγματικό στοιχεῖο, πού τήν προκάλεσε. Καί αὐτό εἶναι ἡ ἀλόγιστη μετακίνηση τοῦ προκαθημένου ἀπό τόν πειστικό, χαρισματικό λόγο τῆς Ἐκκλησίας στίς ἀτάκες τοῦ πολιτικοῦ μπαλκονιοῦ. Ὁ κ. Χριστόδουλος δείχνει, πώς ἀπό ἐκεῖ ἀντλεῖ τά ρητορικά ὑποδείγματά του. Ἡ ἔξαψη τοῦ μπαλκονιοῦ τόν συνεπαίρνει. Οἱ ἱαχές τοῦ πλήθους τόν ἱκανοποιοῦν. Ἡ προβολή στά ΜΜΕ, ἀκόμα καί ἡ σατυρική καί ἡ σκωπτική, τοῦ δίνει ζωή. Καί, ἀκριβῶς αὐτή ἡ προβολή του στό μπαλκόνι τοῦ πολιτικοῦ λόγου τόν φέρνει σέ ἀντίθεση μέ ἐκείνους, πού θεωροῦν τό μπαλκόνι δική τους ιδιοκτησία καί τίς μπαροῦφες τῶν ἀπανωτῶν ὑποσχέσεων ἀποκλειστικό τους δικαίωμα.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος βρίσκεται σέ ἀντιδικία καί σέ ἀνταλλα-

γή πυρῶν μέ τίς ἐμπροσθοφυλακές τοῦ ἑλληνικοῦ κομματισμοῦ, ὃχι γιατί προτίθεται νά ιδρύσει κόμμα, ἀλλά γιατί ἔχασε τή γλώσσα τῆς ἀλήθειας, τῆς σοβαρότητας καί τῆς «*παρακλήσεως ἐν Χριστῷ*» (Φιλιπ. β' 1), πού εἶναι ἡ θεολογική καί κηρυγματική γλώσσα. Καί στριμώχνεται στό βάθρο τῶν κραυγῶν καί τῶν ἀπραγματοποιήτων ὑποσχέσεων. Φωνάζει, ὠρύεται, γλυκαίνει τό λόγο, χαμογελάει καί πάλι ἐπιστρέφει στήν τραχύτητα καί στό δημόσιο ἔλεγχο. Καί μέ ὅλα αὐτά διαταράσσει τή γαλήνη τῆς λατρείας, ἀποσυντονίζει τό λατρευτικό σῶμα ἀπό τό χρέος τῆς ὑπερβάσεως τῶν μεριμνῶν τῆς καθημερινότητας, ἀνάβει τό ταχύκαυστο ἢ βραδύκαυστο φτιλί καί παραμερίζει γιά νά χαρεῖ τόν ἐμπρησμό.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος δέ δικαιούται νά ἐλέγξει καί, πολύ περισσότερο, νά κατακεραυνώσει τό σῶμα τῶν ἱεροκληρῶν. Ἀσκεῖ καθήκοντα Ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ δυό ὁλόκληρα χρόνια. Διάστημα, πού δέν εἶναι μικρό. Καί πού δέν τόν ἐμπόδισε νά ἐκδηλώσει τίς ἀπροσδιόριστες παρορμήσεις του, ἰδιαίτερα στόν τομέα τῶν δημοσίων ἐμφανίσεων. Στό μακρό αὐτό διάστημα δέν ὑπάρχει οὔτε μία ὑποδειγματική ὁμιλία του, πού νά προβληθῇ ὡς πιλοτική στούς χειριστές τοῦ κηρυκτικοῦ χαρίσματος. Ἡ ἐπισήμανσή μου αὐτή ἔχει καί τήν ἔννοια τῆς προκλήσεως. Ψάξτε ὅλα τά ἐντυπα. Δέν ἐννοῶ τίς ἐφημερίδες, πού ἐπιλέγουν καί ξεχωρίζουν ἀπό τίς δημόσιες ὁμιλίες του τίς λίγες, χτυπητές φράσεις. Αὐτές, πού προσφέρονται γιά ἔπαινο ἢ γιά ἀντιπολίτευση. Φυλλομετρήστε τίς ἐκκλησιαστικές ἐφημερίδες.

Καί, σέ πρώτο πλάνο, εκείνες, πού εκπορεύονται από τούς ἐκκλησιαστικούς ὀργανισμούς καί πού ἐκτυπώνονται στά τυπογραφικά ἐργαστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Δέ θά βρῆτε πουθενά, μά πουθενά, μιά ὀλοκληρωμένη ὁμιλία του, θεολογικά μεστή καί πειστική, πού νά ἀποτελεῖ δεῖγμα τῆς νέας κηρυκτικῆς γραμμῆς στή θολή πνευματική ἀτμόσφαιρα τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰώνα. Θά συναντήσετε ἀνεκδοτάκια. Θά ἀνακαλύψετε φράσεις αὐτοθαυμασμοῦ. Θά παρακολουθήσετε τά ποικίλα «κατά παραγγελία» ρεπορτάζ καί τίς συλλήψεις τοῦ φακοῦ, πού ἀπαθανατίζουν τήν κάθε κίνηση τοῦ προκαθημένου, ἀκόμα καί τήν ἱκανοποίηση τῆς γεύσεώς του μέ τήν ψημμένη σφυρίδα κατά τή μέρα τῆς νηστείας. Ἀλλά κήρυγμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, ζυγισμένο θεολογικά καί δουλεμένο φραστικά, σύνολο, πού νά ἐμπνέει καί νά ἀνοίγει δρόμο ἐπιστροφῆς στήν Ἐκκλησία καί στή σωστική διδασχὴ τῆς, δέ θά ἀνακαλύψετε.

Καί δέν εἶναι μόνο τά δυό χρόνια, πού δέν ἔδωσαν τό γνήσιο καρπὸ τῆς θεολογίας. Πρὶν ἀπὸ τήν ἀρχιεπισκο-

πική καθέδρα, ὁ κ. Χριστόδουλος εἶχε καταλάβει, γιὰ εἰκοσιτέσσερα ὀλόκληρα χρόνια τῇ Μητροπολιτικῇ καθέδρᾳ τοῦ Βόλου. Οὔτε στή διαδρομὴ αὐτοῦ τοῦ μακροῦ χρονικοῦ διαστήματος δημοσίευσε ἓνα κήρυγμα, ἱκανὸ νά ἐμπνεύσει τούς ἱεροκήρυκες τῆς Ἐκκλησίας καί νά τούς δείξῃ τὸ δρόμο πρὸς τὴν ἀνανέωση. Δημοσίευσε φυλλάδια γιὰ ποικίλα θέματα. Γι' αὐτά, πού θά τὸν ἔφερναν στήν κοσμικὴ ἐπικαιρότητα. Λόγο κηρυκτικό, δυναμικὸ καί συγκροτημένο, δέ δημοσίευσε.

Καί ὕστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴ στεριότητα, τόλμησε νά προβάλῃ τὸν ἑαυτό του ὡς τὸν μοναδικὸ καί ἀξεπέραστο ἐκκλησιαστικὸ ὁμιλητὴ. Καί νά χαρακτηρίσει ὅλους τούς θεολόγους ἱεροκήρυκες «λαπάδες» καί ἀναχρονιστικούς.

Λησμόνησε, ὅτι «οἱ κρίνοντες κρίνονται». Ὅτι ἐκεῖνοι, πού προβάλλουν τὴ σοφία τους, δέχονται καί τίς ἀντιρρήσεις καί τίς ἐπικρίσεις. Ὅτι ἐκεῖνοι, πού στήνουν βάρη ψηλά γιὰ νά ἐνθρονίσουν τὴν ἀξία τους, γίνονται συχνά οἱ ἀποδέκτες τῆς χλεύης.

Ο ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Παπα-Γιάννη

Πῶς σοῦ φαίνεται; Στὴν ἀρχὴ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος ζήτησε συγγνώμῃ ἀπὸ κείνους, πού ἄθελά του λύπησε. Ἀπὸ κείνους, πού τούς λύπησε μέ τὴ θέλησή του (οἴκοθεν) οὔτε λέξη!!

Φιλικά

Παπα-Γιώργης

Αὐτονομία ἢ Θεονομία;

Γράφει ὁ καθηγητής Στυλ. Παπαδόπουλος, ἀναφερόμενος στή διδασκαλία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου περί γάμου καί παρθενίας: «*Ἡ ἐπιμονή (τοῦ Χρυσοστόμου) νά θεολογεῖ καί νά ἀναλύει... τήν καθημερινή ζωή καί συμπεριφορά τῶν πιστῶν δείχνει ὅτι πίστευε στήν δυνατότητα μιᾶς γενικότερης μεταστροφῆς τῆς καταστάσεως, ὥστε αὐτή ἀπό αὐτόνομη νά γίνεи θεόνομη*» («*Ἁγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος*», ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, 1999, τόμος Β' σελ. 266). Ἡ θέση αὐτή ἔρχεται στήν ἐπικαιρότητα μετά τό κήρυγμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κατά τήν ἑορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Ὁ κ. Χριστόδουλος, μέ βάση τή διδασκαλία τοῦ Χρυσοστόμου, κήρυξε ὅτι ἡ σεξουαλική ἐπαφή τῶν συζύγων μέσα στό γάμο δέν εἶναι ἁμαρτία, ἀνεξάρτητα ἂν ἔχει στόχο τήν ἱκανοποίηση καί τήν ἡδονή καί ὄχι τήν τεκνοποίηση.

Ἡ θέση αὐτή προκάλεσε ποικίλα σχόλια στόν Τύπο, μέ ἀφορμή τά ὁποῖα, ἡ Ἀρχιεπισκοπή ἐξέδωσε δελτίο τύπου μέ διευκρινίσεις περί τοῦ τί ἐννοοῦσε στό κήρυγμά του ὁ Μακαριώτατος. Κατά τό δελτίο τύπου, λοιπόν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἦταν «*σαφής καί ξεκάθαρος*»: μέ τή βοήθεια τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου θέλησε νά δώσει ἀπάντηση σέ «*μερικά πολύ σημαντικά προβλήματα τά ὁποῖα ἀντιμετωπίζουν οἱ σύζυγοι μέσα στό γάμο*». Βέβαια, ποιά εἶναι τά προβλήματα αὐτά οὔτε ὁ Μακαριώτατος οὔτε ἡ Ἀρχιεπισκοπή τά ἐξεκάλεισαν. Πάντως, τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, περισσότερο ἢ λιγότερο πιστά, δέν ἔχουν πρό-

βλημα νά δεχθοῦν ὅτι οἱ σαρκικές σχέσεις τῶν συζύγων μέσα στό γάμο δέν συνιστοῦν ἁμαρτία. Τά προβλήματα στό γάμο ἀνακύπτουν, ὅταν οἱ σύζυγοι προβαίνουν σέ πράξεις, μεταξύ τῶν ὁποίων καί οἱ σεξουαλικές τους σχέσεις, λειτουργώντας «*αὐτόνομα*» καί ὄχι «*θεόνομα*». Σύμφωνα, δηλαδή, μέ προσωπικές τους διαθέσεις καί ἀνεξάρτητα ἀπό τήν τάξη, πού ἔχει θεοπίσει ὁ Δημιουργός. Ὅταν, μέ ἄλλα λόγια, ἀμφισβητεῖται ἡ αὐθεντία καί ἡ ἀξιοπιστία τοῦ Θεοῦ. Ὅπως τότε στόν Παράδεισο, ὅπου οἱ Πρωτόπλαστοι ἀναζήτησαν τή «*θέωση*» παρκαμπτοντας τό Θεό.

Ὁ Χρυσόστομος καί ὅλοι οἱ ἅγιοι Πατέρες, ἐκφράζοντας τό φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, καλλιέργησαν μέ μόχθο καί ἀγῶνες μέσα στίς χριστιανικές κοινωνίες τή «*θεονομία*». Καί μέσα στόν γάμο τῶν χριστιανικῶν ζευγαριῶν πάσχισαν νά ξεριζώσουν τήν «*αὐτονομία*» τοῦ καθενός τῶν συζύγων καί νά τοὺς ἀρμόσουν κάτω ἀπό τό ζυγὸ κοινῶν προοπτικῶν, κοινῶν ἀγῶνων, κοινῶν εὐθυνῶν ἐνώπιον Θεοῦ καί ἀνθρώπων. Νά τοὺς καταστήσουν κοινωνούς τοῦ κοινοῦ ποτηρίου τῆς συζυγίας, τῶν κόπων καί τῶν μόχθων τῆς καρποφορίας της, ἀλλὰ καί τῶν ὁποίων εὐφρόσυνων στιγμῶν της. Νά τοὺς ἐγκεντρίσουν στό ἀειθαλές δέντρο τῶν συνεργῶν τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι σέ τελευταία ἀνάλυση, ἡ Ἐκκλησία.

Καί κατάφεραν οἱ ἅγιοι Πατέρες νά καλλιέργησουν τό φρόνημα αὐτό στίς Χριστιανικές κοινωνίες γιά πάνω ἀπὸ 15 αἰῶνες. Δέν ἔλλειψαν, βέβαια, κρούσματα ὑποκρισίας. Ὅμως, ἡ ὅλη περιρρέουσα ἀτμόσφαι-

ΜΑΤΙΕΣ ΚΑΙ ΡΗΠΕΣ

Προ-χώ-ρα!!!

-Τί νά σᾶς πῶ! Αὐτό, πού ἔπαθα δέ λέγεται. Κάποιοι, πού τούς τό διηγήθηκα, εἶπαν, πώς μοῦ συνέβηκε πολιτικός σπασμός. Κρίση πολιτικῆς ὑστερίας. Οἱ παπάδες τῆς ἐνορίας μου, πού καί σ' αὐτούς τό διηγήθηκα, στήν ἀρχή γέλασαν μέ τό πάθημά μου, ἀλλά, μετὰ,

χορταστικό τρύγημα τῆς ἡδονῆς. Ἀνέξοδο, ὅμως, καί ἀνεύθυνο. Ἡθελήμενα ἄκαρπο.

Μπορεῖ ἡ ἐποχή μας νά εὐνοεῖ καί νά ἀνέχεται τήν ἐπίδειξη θηλυπρέπειας ἐκ μέρους τῶν ἀνδρῶν. Περισσότερο, ὅμως, ὑποθάλλει τή διάστροφη θηλυκότητα τῶν γυναικῶν, τόν τεχνητό χωρισμό τῆς ἡδονῆς ἀπό τή μητρότητα, ἀκόμα καί μέσα στόν εὐλογημένο γάμο. Πρίν ἀπό 25 χρόνια ἕνας αὐστριακός ρωμαιοκαθολικός ἱερέας, ὁ Λαυρέντιος Γκέμερεϋ, φιλέλληνας, πού ἔζησε στήν Ἑλλάδα ὡς «πολιτισμικός πρόσφυγας», ἀσκώντας κριτική τῶν δυτικῶν κοινωνιῶν στό βιβλίο του «Ἡ δύση τῆς Δύσης» (Ἔκδ. Παπαζήση), ἀποροῦσε: ...«πῶς ἐξελίχτηκε τό κορίτσι σέ δευτερεύοντα γιό στά πανεπιστήμια, στίς ἐπιχειρήσεις, στά ἐπαγγέλματα διανοουμένων, πῶς ἔγινε ἡ μπετέρα μιά μέγαιρα τῆς ἐκτρώσεως, συνεχῆς καταναλωτρία τοῦ «χαπιοῦ» (τῆς ἀντισυλληψέως), πῶς κατάντησε ἡ γυναίκα... μέσα στήν ἀνδρική πλειονότητα, στή διακοσμητική «κυρία καθηγήτρια» «κυρία ὑπουργίνα»... » (σελ. 141). Καί παρακάτω διαπίστωνε προφητικά: «... Ἡ ψυχολογική

πῆραν τό σοβαρό τους καί μοῦ ἐξομολογήθηκαν, ὅτι καί αὐτοί, ὅταν εἶδαν τή σκηνή στήν τηλεόραση, πῆγαν νά χάσουν τά μυαλά τους καί ἔπιασαν νά φωνάζουν στά τέσσερα ντουβάρια τῆς κάμαράς τους: «οἱ δεσποτάδες μας τόχασαν».

Ἐγώ θά σᾶς ξεδιπλώσω τή δική μου ἱστορία. Ἔτσι, ὅπως τήν ἔζησα. Ὅπως τήν τύπωσα, καθαρά, μέσα μου. Καί ὅπως τήν ἔχω διηγηθεῖ ἴσαμε τώρα πάνω ἀπό δέκα φορές.

Καθόμουν στήν πολυθρόνα μου.

κατάσταση στήν ὁποία βρίσκεται σήμερα ἡ γυναίκα τῆς μεταγενέστερης ἀστικής κοινωνίας εἶναι θαυμάσια προκαθορισμένη στό νά ἐπιταχύνει τό τέλος αὐτῆς τῆς κοινωνίας μέ τή συνεχή μείωση τῆς γεννητικότητας. Με τήν παύση τῆς μητρότητας παύει ἡ ἴδια ἡ ζωή-ἐκτός ἂν ἡ χημική βιομηχανία ἀναλάβει τήν ἀναπαραγωγή τοῦ ἀνθρώπου. Θά εἶναι ἄραγε αὐτό τό ἐπόμενο κεφάλαιο τῆς Τεχνολογικῆς Ἐπανάστασης; Ἕνας τέλειος κόσμος τοῦ ρομπότ, μιά ἀνθρωπότητα χωρίς φύλα;» (σελ. 143).

Αὐτά εἶναι τά μεγάλα προβλήματα τοῦ γάμου τῶν σύγχρονων ἀνθρώπων. Ποιό ἀπ' ὅλα αὐτά θέλησε νά ἀντιμετωπίσει ὁ Μακαριώτατος μέ τό κήρυγμά του δέν κατάλαβαμε. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος, πάντως, τόν ὁποῖον ἐπικαλέστηκε ὁ κ. Χριστόδουλος, δέν ἄφησε ἀσάφειες στή διδασκαλία του, ὅταν ἐξέθετε τό φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τό γάμο: ἀπέρριψε τήν «αὐτονομία» τῶν συζύγων καί ἐνέταξε τήν ἑγγαμνη ζωή στή «θεονομία», στή χρυσή γραμμή τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Ε. Χ. Οἰκονομάκος

Στή φτωχή πολυθρόνα, πού είναι ή μόνη κληρονομιά τής μακαρίτισσας τής μάνας μου. Καί είχα τό βλέμμα καρφωμένο, πού ἄλλοῦ; στό ἀμαρτωλό κουτί, στήν τηλεόραση. Καί στή σειρά τῶν γεγονότων, τῶν ἐγκλημάτων καί τῶν διαρρήξεων, πού συνηθίζει νά ἐμφανίζει τό ἀφηνιασμένο κουτί, ἔπαιξε καί Χριστόδουλο. "Ὅπως τό κάνει κάθε μέρα. "Ὅπως τό κάνει καμμιά εἰκοσαριά φορές τό εἰκοσιτετράωρο. 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος βρισκόταν φιλοξενούμενος σέ τραπέζι. Δέν εἶδα τί ἔτρωγε. Πάντως, ὄχι αὐτά, πού τρῶμε ἐμεῖς οἱ φτωχοί. Οὔτε αὐτά, πού τρῶνε οἱ πλούσιοι, ὅταν θέλουν νά περιορίσουν τά κιλά τους. 'Ο σεπτός προκαθήμενός μας δέν προβληματίζεται μέ τά κιλά. Δέν τόν ἐνοχλοῦν. Τά ἀφήνει νά ἀνεβαίνουν. Καί πῶς νά μήν ἀνεβαίνουν, ὅταν κατεβαίνουν οἱ ἀσταχοί καί οἱ γαρίδες στίς ψαροταβέρνες τοῦ Νέου Φαλήρου;

Ξαφνικά, ὅταν ή γεύση εἶχε πιά ἱκανοποιηθεῖ καί ή γαστέρα εἶχε χορεστεῖ, σηκώθηκε κάποιος δεσπότης, γιά νά προσφωνήσει τόν προκαθήμενο. "Ὅπως μοῦ εἶπαν ἀργότερα, ἦταν ὁ δεσπότης τοῦ Λαγκαδά. 'Εγώ δέν τόν ξέρω. Οὔτε μπορῶ νά δώσω πιστοποιητικό γιά τή μόρφωσή του καί τίς ἱκανότητές του. 'Αλλά, νά, ἔτσι, πού μίλησε, μοῦ φάνηκε λίγο κουτούτσικος.

Πού λέτε, ὁ δεσπότης αὐτός ἄρχισε νά λέει, νά λέει, ὕμνους καί κολακεῖες στό Χριστόδουλο. 'Εκεῖνος δέν ἀντέδρασε. "Εδειχνε νά εὐχαριστεῖται. Νά ἀπολαμβάνει τίς γουλιές τοῦ ἡδύποτου, πού τοῦ πρόσφερε ὁ συνάδελφός του.

Καί μιά κολακεία. Καί δεύτερη. Καί τρίτη. Σά νά βρίσκονταν καί οἱ δυό σέ προεκλογική ἐξέδρα καί νά φλόμωναν μέ τά βεγγαλικά τῶν ρητορικῶν λόγων τους τό συναγμένο πλήθος.

Εἶπε πολλά καί διάφορα. 'Εγώ, μέσα μου, ἔνοιωσα νά ἀναδεύονται τά αἰσθήματά μου. Βρέ, λές καί νᾶναι ἔτσι; Λές καί νά ἀνέτειλε ἕνα καινούργιο ἀστέρι στήν πολιτική σκηνή, πού θά παίζει ρόλο ἡγέτη καί θά μπουζουριάσει ὅλους ἐκείνους, πού ἐξαγγέλλουν μιά ζωή, πρίν ἀπό τίς ἐκλογές, προγράμματα καί προγράμματα καί, ὕστερα ἀπό τίς ἐκλογές, χάνουν τή μνήμη τους καί δέ θυμοῦνται τί ἔταξαν στό δύστυχο λαό;

"Εβαλα αὐτί. Καί πρόσεχα ὅλα τά κολακευτικά λόγια, πού ἔλεγε ὁ δεσπότης τοῦ Λαγκαδά στό Χριστόδουλο. Καί, μέ λοξές ματιές, παρακολουθοῦσα καί τίς ἀντιδράσεις τοῦ Χριστόδουλου. Τό παγιωμένο, ἀλλ' ὄχι καί παγωμένο χαμόγελό του. Τά μάτια του, πού γυάλιζαν ἀπό τή συγκίνησή του. Τό δεξί του χέρι, πού ἀναπαυόταν πάνω στή φουσκωμένη κοιλιά του καί ἀνάδευε πότε πότε τά πανάκριβα ἐγκόλπιά του.

Σέ μιά στιγμή, βλέπω τό Μητροπολίτη τοῦ Λαγκαδά, νά πατάει γκάζι στή φωνή του, νά στρέφεται πρὸς τόν 'Αρχιεπίσκοπο καί νά σκούζει, σά νά μιλοῦσε πάνω ἀπό τό μπαλκόνι τοῦ δημαρχείου τοῦ Λαγκαδά. «Χριστόδουλε, προχώρα, σέ θέλει ὅλη ή χώρα».

Παλάβωσα. Σά νά εἶχα χάσει τήν αἴσθησή μου καί δέν ἤξερα πού βρίσκομαι. Εἶμαι μπροστά σέ ρασοφόρους; Σέ ἀνθρώπους τής 'Εκκλησίας; "Η, μήπως

βρίσκομαι σέ πλατεϊά καί παρακο-
λουθῶ προεκλογική συγκέντρωση;

ἝΑκουσα καί γιά δεύτερη φορά νά
ἐπαναλαμβάνει τήν προτροπή του ὁ δε-
σπότης τοῦ Λαγκαδά. Μέ ἔμφαση. Καί
μέ στόμφο.

Καί τότε μοῦ ἔστριψε. Δέν ξέρω, πῶς
μοῦ συνέβηκε. Οὔτε καί πού τό κατάλα-
βα. Μέ συνεπῆρε ὁ λόγος. Καί μέ ἔκανε
ὀπαδό. Σηκώθηκα ἀπό τήν πολυθρόνα
μου. Καί ἄρχισα νά φωνάζω, μέσα στήν
ἄδεια κάμαρα: «Χριστόδουλε, προχώ-
ρα, σέ θέλει ὅλη ἡ χώρα». Γιά νά εἶμαι,
μάλιστα καί πιό αὐθεντικός, γιά νά δεί-
ξω, ὅτι τό σύνθημα τῆς προτίμησής μου
βγαίνει μέσα ἀπό τά σωθικά μου, ἔνωσα
τίς δύο χούφτες μου μπροστά στό στόμα
μου, σχημάτισα ἕνα χωνί καί προσπά-
θησα νά μεταφέρω τό μήνυμα στούς ἔ-
νοικους τοῦ σπιτιοῦ μου καί στή γειτο-
νιά.

Τότε εἶδα νά ὀρμάει στήν κάμαρα ὁ
γιός μου.

-Πατέρα, τί ἔπαθες; Τρελάθηκες; Τί
κραυγές εἶναι αὐτές; Θά μᾶς πάρει εἰδη-
ση ὅλη ἡ γειτονιά.

-Καί ἐγώ αὐτό θέλω, ἀπάντησα, δί-
νοντας ἔμφαση στή φράση μου, μέ μιά
δυναμική κίνηση τοῦ χεριοῦ μου. Αὐτό
θέλω. Νά μάθει ὅλη ἡ γειτονιά, πῶς ὁ
Χριστόδουλος διαθέτει τό μεγαλύτερο
δείκτη δημοτικότητας. Πῶς τόν θέλει
τό 74, ὄχι, λάθος, τό 84, καί πάλι λά-
θος, τό 94 % τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Καί ἄρχισα πάλι νά φωνάζω. «Χρι-
στόδουλε, προχώρα. Σέ θέλει ὅλη ἡ χώ-
ρα». «Χριστόδουλε τράβα... Καί σπεῖρε
ἀνέκδοτα στή Γκράβα».

-Πατέρα, αὐτά, πού κάνεις, εἶναι τρε-
λά, ξανάπε τό παιδί. Καί στάθηκε ἀμί-
λητο καί ἀπορημένο.

-ἝΑν αὐτά, πού κάνω ἐγώ εἶναι τρε-
λά, αὐτά, πού ἔκανε ὁ δεσπότης τοῦ
Λαγκαδά τί εἶναι; τό ρώτησα. Καί, ἂν
εἶναι τρελά, γιατί τά ἔκανε; Μονάχα γιά
νά κολακέφει τόν προκαθήμενο; ἝΗ καί
γιά νά ἀποσπάσει τήν εὐνοιά του; ἝΑν
εἶναι ἔτσι, τότε γιατί νά μή τήν ἀποσπά-
σω καί ἐγώ; Φωνάζω καί θά φωνάζω.
ἝΑν μέ ἀκούσει ὁ Χριστόδουλος καί
ἐνθουσιαστεῖ, μπορεῖ νά μέ μεταθέσει σέ
μεγαλύτερη ἐνορία. ἝΕκεῖ θά ἔχω καί
μεγαλύτερη δόξα καί περισσότερα τυχε-
ρά.

Καί χωρίς νά περιμένω ἄλλη κουβέν-
τα, ξανάρχισα νά φωνάζω:

-«Χριστόδουλε, προχώρα, σέ θέλει
ὅλη ἡ χώρα». «Χριστόδουλε εἶσαι
μπροστάρης, Βγές στήν ὁθόνη καί χει-
ροκρότημα θά πάρεις».

ἝΟ νεωκόρος

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

ἝΕκκλησιαστικῆς ἐνημέρωσης.

ἝΙδιοκτῆτης:

ὁ Μητροπολίτης

ἝΑττικῆς καί Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ.

Διεύθυνσι: 19011 Αὐλών ἝΑττικῆς.

Τυπογραφεῖο Κωνσταντίνου Σανιδᾶ,

ἝΙωαννίνων 6 Μοσχάτο.

ΨΙΘΥΡΟΙ

Στόχοι καί έλιγμοί.

Από γνωστό τηλεοπτικό κανάλι παρουσιάστηκε αυτές τις ήμέρες κάποια έκπομπή. Στή συζήτηση, πού έγινε μεταξύ του παρουσιαστή δημοσιογράφου καί των καλεσμένων του, πολιτικών καί μή, εδέσποσαν δύο θέματα. Τό ένα ήταν ο δικαιολογημένος θόρυβος πού ξεσηκώθηκε από τό γνωστό, ύβριστικού περιεχομένου γιά τόν 'Αρχηγό της 'Εκκλησίας μας, «μυθιστόρημα» του πολιτευτή Μ. 'Ανδρουλάκη. Καί τό δεύτερο άφορούσε στην αύξηση επί των ημερών μας του άριθμού των άμβλώσεων.

Γιά τό πρώτο θέμα άκούστηκε από κάποιο έκ των συνομιλητών, πού άναφέρθηκε στην πρόσφατη καταδικαστική άπόφαση της Δ.Ι.Σ. καί τό έξης: 'Εγώ θέλω νά πιστεύω ότι ο 'Αρχιεπίσκοπος κ^{ος} Χριστόδουλος δέ θά συμφώνησε καί θά μειοψήφησε στή σκληρή άνακοίνωση της Συνόδου.

Γιά τό δεύτερο θέμα, τό σχετικό μέ τις άμβλώσεις, είπώθηκε καί τουτο: 'Εξάλλου ο ίδιος ο κ^{ος} Χριστόδουλος σέ παλαιότερη άνακοίνωσή του έλεγε στους νέους ότι, εάν δέν μπορούν νά έχουν εγκράτεια, νά προσφεύγουν σέ προφυλακτικά μέσα.

Αυτά είπώθηκαν στην έκπομπή. Καί τό θλιβερό συμπέρασμα από τις δύο αυτές (άκριβεις ή μή) τοποθετήσεις είναι τουτο. 'Η κοινή γνώμη, όπως καί από όποιους παραπάνω έκφράστηκε, θέλει τόν Μακαριώτατο νά ταυτίζεται μέ τό κοσμικό φρόνημα, ξένο από τις έπιταγές του Εύαγγελίου καί τις παραδόσεις της 'Εκκλησίας μας. Καί στή διαμόρφωση αυτού του πνεύματος έχουν σοβαρώς συμβάλει οί πολλές καί πληθωρι-

κές δηλώσεις του ίδιου του 'Αρχιεπισκόπου, ο οποίος, κατά τις δημόσιες καί συχνές τηλεοπτικές του εμφανίσεις, ως μέλημά του έχει την έπιδοκιμασία των λόγων του από τό (έν πολλοίς κοσμικό) άκροατήριο καί μαζί την αύξηση των δεικτών στίς δημοσκοπήσεις. Θά πρέπει όμως κάποτε νά καταλάβει ο Μακαριώτατος ότι αυτούς τους δείκτες της 'ύψηλης» δημοτικότητας τους διαμορφώνουν, όσοι μέ κοσμικά κριτήρια άποδέχονται τους λόγους του καί όχι εκείνοι, πού ζουν κοντά στην 'Εκκλησία καί τις παραδόσεις Της.

Καί σάν νά μήν έφθαναν όλα αυτά ήλθε καί ή άπόφαση της Δ.Ι.Σ., μέ την όποία, μετά μάλιστα από πρόταση του ίδιου του 'Αρχιεπισκόπου(!), έκδηλώθηκε ή ήθική συμπαράστασή της στον Μητροπολίτη Κορινθίας γιά τις γνωστές ιδιαιτερότητές του, μετά την πανηγυρική καί όμόφωνη άθώωση των μηνυθέντων γιά «σηκοφαντική δυσφήμιση» κ.λ.π. δημοσιογράφων της Κορίνθου. 'Εμείς δέν θά προσθέσουμε τίποτε άλλο. Τό μόνο πού άρμόζει στην περίπτωση είναι ή ντροπή. Καί κάτι άκόμη. Είναι κρίμα νά δημιουργούμε στον πιστό λαό την έντύπωση ότι ή διοίκηση της 'Εκκλησίας συμπαρίσταται ήθικώς, καί μάλιστα μέ πανηγυρικές άποφάσεις της σέ τέτοιες νοσηρές καταστάσεις.

Στό χορό του έκπесμού.

'Η θητεία του Μητροπολίτη Κορίνθου στην έκκλησιαστική διοίκηση άποτελεί άλυσιδωτό σκάνδαλο. Σέ έκταση χρόνου. Μέ διαδοχικούς κρίκους περιστατικών. Μέ συνεχείς έκρήξεις. Καί μέ έμπλοκή πολλών προσώπων.

Οί έκκλησιαστικοί κύκλοι γνωρίζουν πολύ καλά τις άδυναμίες του Μητροπολίτη Παντελεήμονα. Καί τις συζητούν άνοιχτά στίς ιδιαίτερες συναντήσεις τους. 'Αλλωστε καί πρίν άκόμα έκλεγεί Μητροπολίτης Κορίνθου, ή δημοσιογραφία είχε άπασχοληθεί μέ μία πτυχή του σκανδαλώδους βίου του.

Μέ τή μυθώδη περιουσία, πού ἀπόκτησε πηδώντας ἀπό τάφο σέ τάφο στά νεκροταφεία τῶν Ἀθηνῶν. Καί τό σκάνδαλο, ὅταν δημοσιοποιήθηκε, κλόνισε πολλές συνειδήσεις.

Ἡ ἔκρηξη, πού σημειώθηκε τελευταία στήν πόλη τῆς Κορίνθου ἦταν μιά ἀπό τίς πολλές. Ὡς ἡ πιό ἰσχυρή. Γιατί προστέθηκαν καί οἱ ἄλλες ἀδυναμίες του. Καί, ἄκομα, γιατί, καθὼς ὁ σκανδαλοποιός Μητροπολίτης ἀποτόλμησε νά ἀπευθυνθεῖ στή δικαιοσύνη μέ αἴτημα νά τιμωρηθοῦν οἱ κατήγοροί του ὡς συκοφάντες, προκάλεσε τήν ἐξονυχιστική διερεύνηση τῶν πράξεών του καί... τήν ἀθώωση ὅλων ἐκείνων, πού εἶχαν τό θάρρος νά τόν στιγματίσουν δημόσια γιά τό σκανδαλώδη βίο του.

Ἡ τελευταία αὐτή ἔκρηξη ἔκαψε καί τόν Ἀρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο. Χρωμένος ὁ κ. Χριστόδουλος στά λογιστικά βιβλία τοῦ κ. Παντελεήμονα, μιά καί ὁ δεῦτερος τόν πριμοδότησε μέ παρασκηνιακές ἐνισχύσεις καί μέ ψήφους κατά τήν ἀρχιεπισκοπική ἐκλογή, ἀναγκάστηκε νά βγεῖ στή δημοσιότητα καί νά καλύψει τά σκάνδαλα τοῦ Κορίνθου. Μῆνες πρὶν ἀπὸ τήν ἐκδίκαση τῆς ὑποθέσεως στό ἀρμόδιο δικαστήριο, ὁ κ. Χριστόδουλος πρόβαλε στίς στήλες τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων καί προσπάθησε νά ὥραιοποιήσει καί νά ἡρωοποιήσει τή φυσιογνωμία τοῦ Κορίνθου. Καί αὐτό γιά νά ἐπηρεάσει τοὺς δικαστές καί νά πιέσει μέ τό ἀρχιεπισκοπικὸ κύρος πρὸς τήν κατεύθυνση τῆς καταδίκης τῶν δημοσιογράφων, πού κατηγορήσαν τόν Κορίνθου. Βέβαια, ἡ συνέντευξη τοῦ κ. Χριστοδούλου δέν ἔφερε ἀποτέλεσμα. Οἱ δικαστές στάθηκαν ἀλύγιστοι. Ἐκαναν τό χρέος τους. Ἀθώωσαν τοὺς δημοσιογράφους. Καί, ἔμμεσα, καταδίκασαν τόν Μητροπολίτη Παντελεήμονα.

Τό γεγονός αὐτό ἔπρεπε νά συνετίσῃ τόν Ἀρχιεπίσκοπο, πού μέ ἐπιπολαιότητα ἐπιδίωξε νά ἐπηρεάσει τή δικαστικὴ συνείδηση. Ἀλλά, δυστυχῶς, ἡ πίεση τοῦ Κορίνθου στὸν Ἀρχιεπίσκοπο, καθὼς φαίνεται, ὑπῆρξε τόσο μεγάλη, πού τόν ἀνάγκασε νά ὀλισθήσῃ καί γιά δεύτερη φορά.

Μετά τήν ἔκδοση τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος ξαναβγῆκε στή δημοσιότητα καί ἐπλεξε τό ἐγκώμιο τοῦ Κορίνθου. Τόν ἐπήνεσε ὡς ἀξιόλογο Ἱεράρχη. Καί τόν χρωμάτισε ὡς ἥρωα. Μόνο, πού δέν τοῦ ἔβαλε καί φωτοστέφανο. Καί δέ σταμάτησε σ' αὐτὴ τήν ἀπρέπεια. Προχώρησε καί παραπέρα. Ἀνάγκασε καί τὴ Σύνοδο νά συμπαρασταθεῖ στὸν Κορίνθου καί νά τόν ἐπαινέσει ὡς ἀξιοσέβαστο καί ὡς ὑπόδειγμα ποιμενάρχῃ στή σύγχρονη ἐποχή.

Τό χρέος, πού παραβιάστηκε.

Μετά τήν ἔκδοση τῆς ἀποφάσεως ἀπὸ τό Δικαστήριο τῆς Κορίνθου, ἡ δεοντολογία γιά τόν Ἀρχιεπίσκοπο καί πρόεδρο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἦταν μονόδρομος. Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες καί ἡ ἐκκλησιαστικὴ νομοθεσία τὸν ὑποχρεώνουν νά θέσει σέ κίνηση τό μηχανισμό τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοσύνης. Ἐπρεπε, μέ συνοδικό ἔγγραφο, νά ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Κόρινθο τό δικαστικὸ φάκελλο. Νά τὸν παρουσιάσῃ στή Διαρκὴ Ἱερά Σύνοδο. Νά προτείνει τό διορισμὸ ἐκκλησιαστικοῦ ἀνακριτῆ. Καί, μετὰ τὴ συμπλήρωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνακρίσεων, νά συγκαλέσῃ τό Συνοδικὸ διὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς Δικαστήριο καί νά δικάσῃ τόν Κορίνθου.

Ἄν τό Συνοδικὸ Δικαστήριο ἔκρινε ἀθῶο τόν Κορίνθου, τότε καί μόνο θά εἶχε τό δικαίωμα νά ἐμφανιστεῖ ὁ προκαθήμενος μπροστὰ στοὺς δημοσιογράφους καί νά ἀποκαταστήσῃ τόν κ. Παντελεήμονα. Ἄν τὸν καταδίκαιε, ἦταν ὑποχρεωμένος νά ἀποδεχτεῖ τὴν ἀπόφαση καί νά τὴν τηρήσῃ μέ εὐλαβεία.

Ὅλα αὐτά, πού ἀποτελοῦν χρέος του, δέν τὰ ἔκανε ὁ κ. Χριστόδουλος. Τὰ ἔγραψε στά παλιά του τά παπούτσια. Καί ὄχι μόνο δέν ἔκανε τό χρέος του. Ἀλλά καί παρέσυρε καί τὴ Σύνοδο στήν ἀμετροέπεια τῶν ἐπαίων πρὸς τόν σκανδαλοποιὸ καί ὑπόδικο Μητροπολίτη.

Καί τά ἐρωτήματα.

Καί τά ἐρωτήματα μένουν. Καί κυκλοφοροῦν ἀπό στόμα σέ στόμα. Καί διεγείρουν σέ προβληματισμούς. Καί ὠθοῦν σέ καταλογισμό βαρύτατων εὐθυνῶν.

Στήν Κόρινθο ἔγιναν ἀνακρίσεις ἀπό ἐντεταλμένους δικαστικούς λειτουργούς. Ἐξετάστηκε ὁ κατήγορος Μητροπολίτης, πού μέ τή μήνυσή του ἔθεσε στό ἐδώλιο τῶν κατηγορουμένων τούς δημοσιογράφους. Ἐξετάστηκαν καί ἄλλοι μάρτυρες κατηγορίας. Ἀπολογήθηκαν οἱ κατηγορούμενοι δημοσιογράφοι. Ἐξετάστηκαν καί οἱ μάρτυρες ὑπαρασπίσεως. Καί τό Δικαστήριο, σέ διάσκεψη καί μετά ἀπό τή μελέτη τοῦ ὀγκωδέστατου φακέλλου, ὁδηγήθηκε στήν ἐτυμηγορία του. Ἀπάλλαξε ὁμόφωνα ἀπό κάθε κατηγορία (καί ἦταν συνολικά 36 οἱ κατηγορίες) τούς δημοσιογράφους. Γιατί βρῆκε, πώς ὅλα ὅσα εἶχαν γράψει, δέν ἀποτελοῦσαν συκοφαντίες ἐναντίον τοῦ Μητροπολίτη. Ἀνταποκρίνονταν στήν πραγματικότητα.

Δυστυχῶς, ἀνταποκρίνονταν στήν πραγματικότητα.

Ὁ κ. Χριστόδουλος μέ ποιά διαδικασία ἔφτασε στό συμπέρασμα, ὅτι ὁ Μητροπολίτης εἶναι ἀθῶος; Καί μέ ποιά διαλεκτική τοῦ ἐπλεξε τό στεφάνι τῆς δόξας; Ἄκουσε τούς μάρτυρες κατηγορίας καί ὑπερασπίσεως τῶν δημοσιογράφων; Διάβασε τά δικόγραφα καί τά ἔγγραφα, πού κατατέθηκαν στό δικαστήριο; Ἄκουσε τίς ἀπολογίες; Μπόρεσε νά συγκρίνει τά «ὑπέρ» καί τά «κατά»;

Ἀπό αὐτά δέν ἔκανε τίποτα. Ἀλλά θιάστηκε νά θωπεύσει τόν σκανδαλοποιό, ἐπειδή καί ἐκεῖνος ἔβαλε τούς ὦμους του γιά νά ἀναρριχηθεῖ ὁ κ. Χριστόδουλος στόν ἀρχιεπισκοπικό θρόνο.

Αὐτή τή στιγμή ὁ λαός ἔχει μπροστά του δύο στοιχεῖα. Τό ἓνα εἶναι ἡ ἐτυμηγορία τοῦ Δικαστηρίου. Ὁ χοντρός φάκελλος. Πού φυλάγει ὅλα τά ἀποδεικτικά ντοκουμέντα τῆς ἀθωότητας τῶν δημοσιογράφων καί τῆς

ἐνοχῆς τοῦ Μητροπολίτη. Καί τό ἄλλο εἶναι ἡ ἐπιπόλαιη κάλυψη τοῦ ἐνοχοῦ Μητροπολίτη ἀπό ἐκεῖνον τόν παράγοντα, πού ἔχει χρέος νά κινήσει τήν ἐκκλησιαστική δικαιοσύνη, ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο.

Ἡ κρίση τοῦ λαοῦ δέν εἶναι δύσκολη. Ἀλλά εἶναι ἐτυμηγορία ἀμερόληπτη καί ἀδέκαστη.

Τάξιμο ἀπό ξένη τσέπη.

Τελικά, τά 300 ἑκατομμύρια, πού ὑποσχέθηκε νά δώσει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος στούς σεισμόπληκτους ἀπό τό κεντρικό ταμεῖο τῆς Ἐκκλησίας δέ δόθηκαν. Δόθηκαν μόνο ἐκεῖνα, πού ἔρριξαν οἱ πιστοί στούς δίσκους τῶν ἐκκλησιῶν ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Μέ αὐτά πληρώθηκαν τά προκατασκευασμένα οἰκήματα, πού στήθηκαν στίς σεισμόπληκτες περιοχές τῆς Ἀττικῆς.

Ἀπό τό ταμεῖο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δέ δόθηκε οὔτε δραχμή. Παρά τήν ἀρχιεπισκοπική ἐπαγγελία, πού πέρασε μέ μεγάλα γράμματα καί μέ ἐντυπωσιακές ἀνακοινώσεις στά Μ.Μ.Ε. Ἰσως, γιατί προτιμήθηκε νά δαπανηθοῦν τά 300 ἑκατομμύρια στήν καρπάνια διαφημίσεως τοῦ προκαθημένου καί στίς δημόσιες σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας.

Τό σημαδιακό εἶναι, ὅτι οἱ ὑπηρεσίες τοῦ Ἀρχιεπισκόπου βρῆκαν τό θάρρος (διάβαζε τό θράσος) νά κατηγορήσουν τούς δημοσιογράφους ὅτι συκοφαντοῦν τήν ἐκκλησιαστική ἡγεσία, ὅταν ἀνακοινώνουν, ὅτι δέν τήρησε τήν ὑπόσχεσή της καί δέ διέθεσε τά 300 ἑκατομμύρια στούς σεισμόπληκτους. Καί, τό ἀκόμα ἐκπληκτικότερο, ἐπλεξαν τόν καινοφανῆ μῦθο, ὅτι μιά καί οἱ πιστοί εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας, οἱ προσφορές τους στούς δίσκους τῶν ἐκκλησιῶν καλύπτουν τήν ἀρχική ὑπόσχεση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ὑποσχέθηκε ὁ κ. Χριστόδουλος 300.000.000 δραχμές ἀπό τό ταμεῖο τῆς Ἐκκλησίας. Καί τά ἔδωσε, ὅχι ἀπό τήν τσέπη του, ἀλλά ἀπό τό ταμεῖο, πού δημιουργήθηκε μέ τόν «ὀβολό τῆς χήρας».